

Alt Penedès

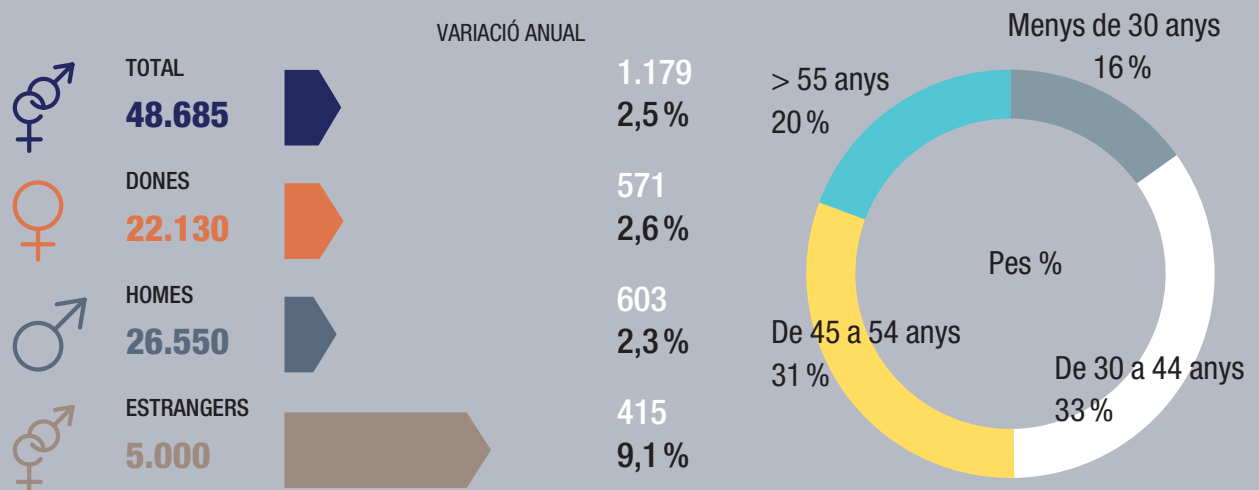

Resum executiu

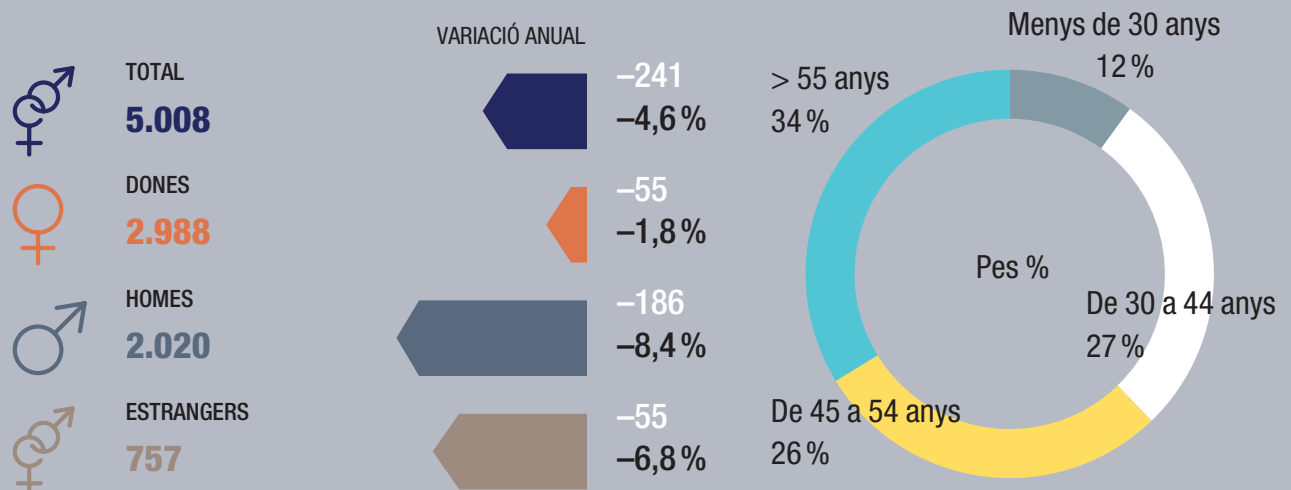
L'Alt Penedès ha tingut una evolució favorable en la majoria d'indicadors analitzats, si bé en molts casos s'ha situat en la mateixa o lleugerament per sota de la dinàmica registrada al conjunt de la demarcació. Hi ha alguna excepció, com és en el nombre d'aturats registrats, que s'ha reduït un -4,6% (-4,3% a la província), amb una especial incidència sobre les dones (-8,4%) i sobre les persones de 45 a 54 anys (-12,1%). En canvi, augmenta l'atur entre els joves (15,0%). La taxa d'atur registrat s'igualava a la de la província (9,3%).

La població ocupada resident a la comarca ha experimentat un augment interanual similar al de la província, del 2,5% (2,6% provincial), amb una especial incidència sobre les persones amb nacionalitat estrangera (9,1%) i per edat en el grup de 55 anys i més (5,9%), mentre que les persones de 30 a 44 anys continuen amb una lleugera caiguda (-1,7%). En relació amb els llocs de treball de la comarca, l'increment ha estat moderat, de l'1,6% respecte a un any abans (3,0% a la província), on destaquen els augments registrats als subsectors de la fabricació de begudes, les indústries del paper i les indústries de productes alimentaris. Per tipologia, el treball assalariat (1,9%) és el que impulsa el creixement, davant un increment discret del treball autònom (0,2%), mentre que el nombre d'empreses davalla sensiblement (-0,4%).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

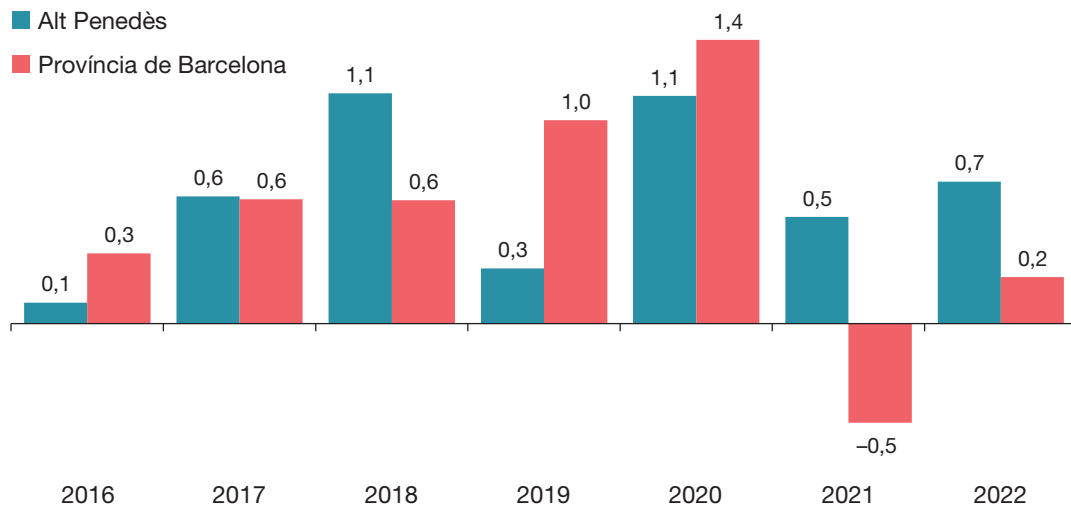
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca de l'Alt Penedès està formada per 27 municipis, els quals constitueixen una superfície de 592,7 km², el 7,7 % de la superfície de la demarcació. Vilafranca del Penedès n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

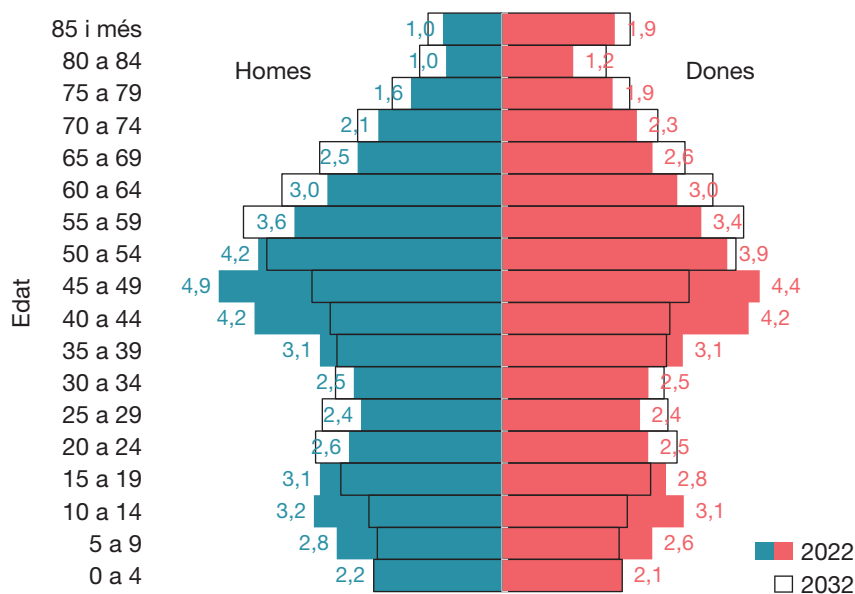

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

L'any 2022, la població a l'Alt Penedès s'ha incrementat el 0,7 % (vegeu el gràfic 1) i ja frega els 111.000 habitants (110.929), un creixement superior al del conjunt de la província (0,2 %) i dues dècimes per sobre del registrat l'any 2021. La població estrangera s'ha reduït en el mateix període (-0,4 %), d'entre la qual destaca el descens de la població amb nacionalitat marroquina (-3,0 %), romanesa (-6,1 %) i boliviana (-6,8 %), mentre que augmenta la colombiana (12,8 %), entre altres. Vint-i-un municipis de la comarca guanyen població, entre els quals destaquen Subirats (92), Olesa de Bonesvalls (93) i Mediona (98). Altres cinc municipis perden població, amb Santa Margarida i els Monjos al capdavant (-40).

Gràfic 2

Piràmide d'edats de l'Alt Penedès 2022-2032 (en percentatge)

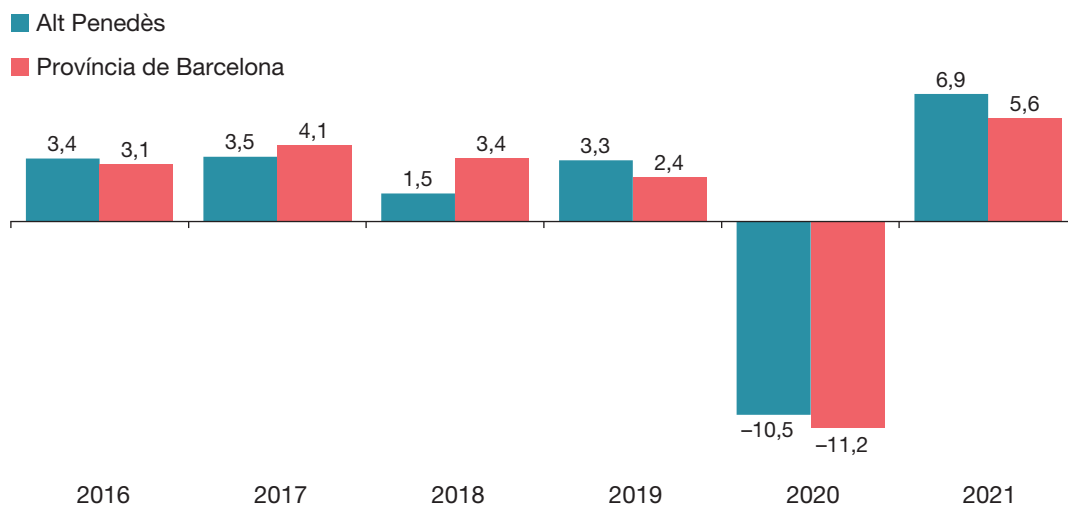

Continua la tendència a reduir-se la població jove, aquest darrer any un -1,4 %, mentre que la població més gran (de 65 anys i més) va guanyant pes, ha augmentat el 2,2 %.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

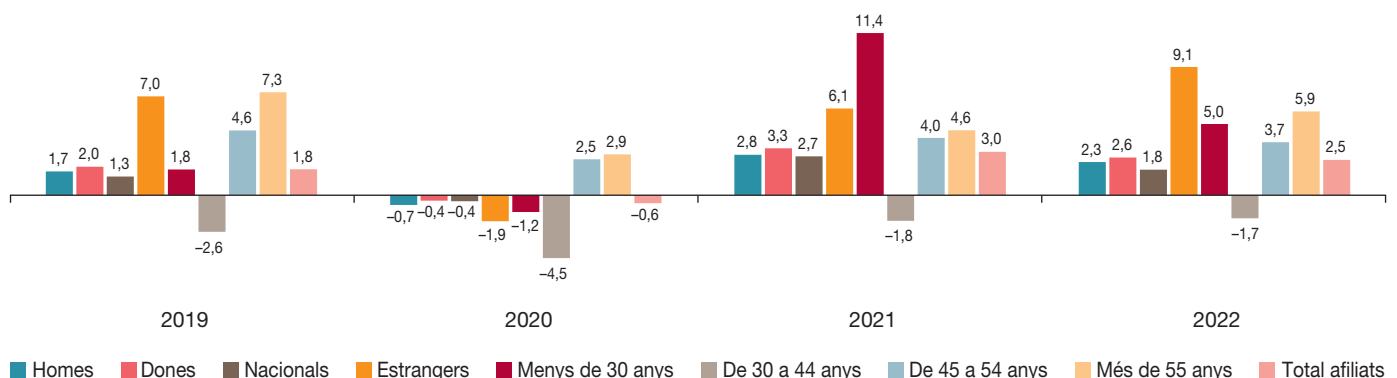
Font: BBVA, *Anuari Econòmic Comarcal 2022*

La població ocupada resident s'incrementa el 2,5 % el darrer any, amb especial incidència sobre les persones de nacionalitat estrangera i els majors de 54 anys.

Segons l'*Anuari econòmic comarcal 2022*, de BBVA, l'Alt Penedès va experimentar una evolució positiva del VAB del 6,9 % durant l'any 2021 (vegeu el gràfic 3). L'ocupació registrada de la població resident a la comarca ha augmentat el 2,5 % (vegeu gràfic 4), un ritme similar al del conjunt de la província (2,6 %), amb un augment gairebé generalitzat en tots els grups d'edat, en ambdós gèneres i per nacionalitat, destacant l'increment entre les persones de nacionalitat estrangera (9,1 %) i el grup d'edat de 55 anys i més (5,9 %), i només registra una davallada entre les persones ocupades de 30 a 44 anys (-1,7 %). Així, l'any finalitza amb 48.685 persones ocupades, 1.179 més que l'any 2021.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Alt Penedès (en percentatge)

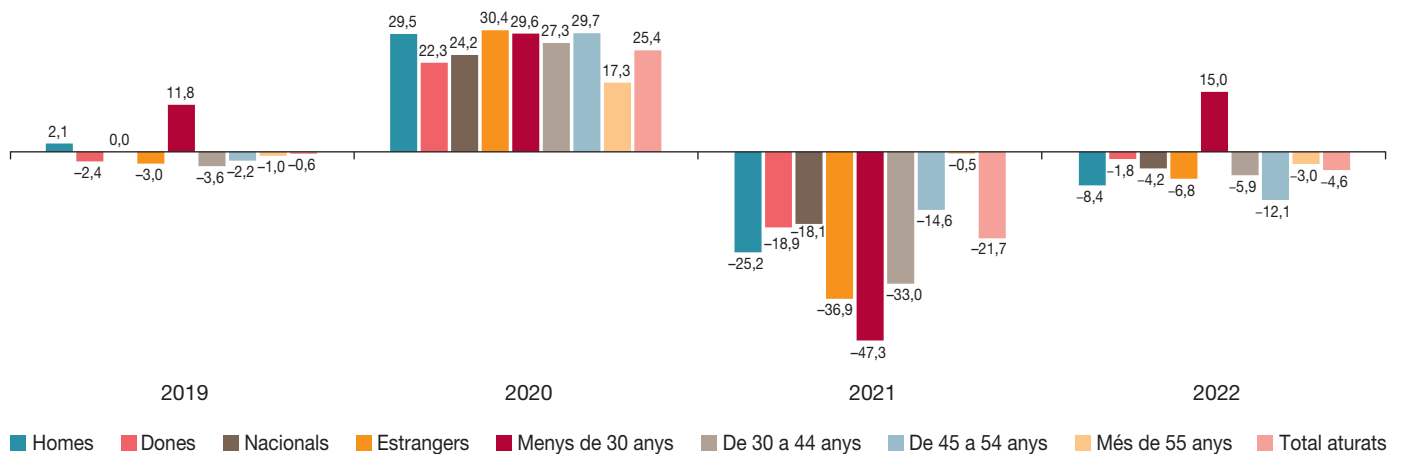
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

L'any 2022 finalitza amb un total de 5.008 persones aturades registrades, que suposa una baixada interanual de l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) del -4,6 % (241 aturats menys), sensiblement per sobre de la baixada del conjunt de la província (-4,3 %). La taxa d'atur també es redueix fins al 9,3 %, xifra idèntica a la de la demarcació.

Per sexe, la caiguda de l'atur és més important entre els homes que entre les dones (-8,4 % i -1,8 % respectivament). La població amb nacionalitat estrangera experimenta una caiguda de l'atur (-6,8 %) que és sensiblement superior a la població nacional (-4,2 %). El comportament segons els grups d'edat difereix entre el joves menors de 30 anys, que experimenten un destacat augment de l'atur registrat en aquest període (15,0 %), el major augment d'aquest grup entre totes les comarques barcelonines, i la resta de grups, que registren un descens, destacant la caiguda entre la població de 45 i 54 anys (-12,1 %). Per grans sectors d'activitat, la reducció més destacada en termes absoluts s'ha donat a la indústria (-107), mentre que en termes relatius s'ha produït a l'agricultura (-32,6 %). Per contra, la construcció experimenta un tímid increment de l'atur (0,6 %) i, sobretot, entre la població sense ocupació anterior (11,9 %).

Gràfic 5

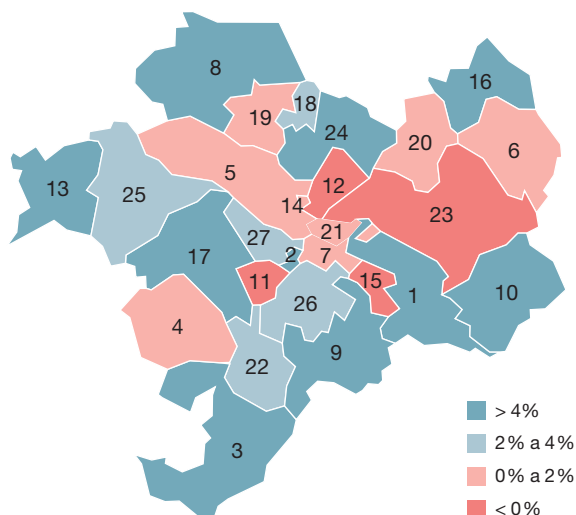
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Alt Penedès (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Alt Penedès, 2022 (en percentatge)

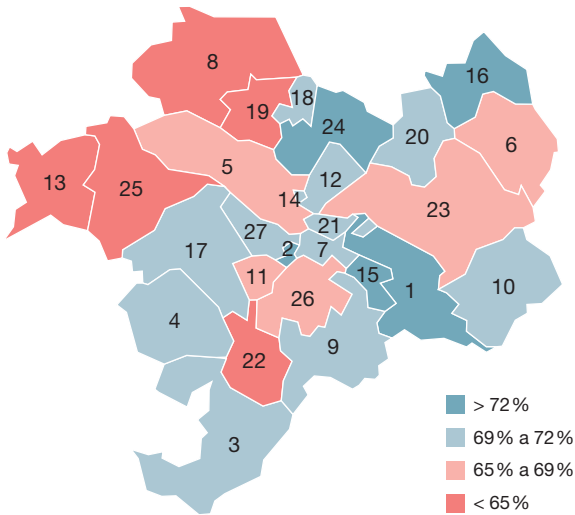

La població aturada registrada es redueix el -4,6 %, especialment l'atur masculí, i situa la taxa d'atur al mateix nivell que el de la província (9,3 %).

Mapa 2

**Taxa d'ocupació registrada.
Alt Penedès, 2022**

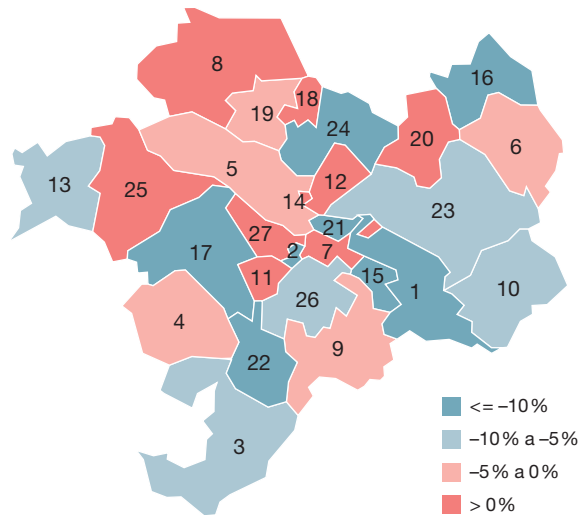
(en percentatge)

Mapa 3

**Variació anual de l'atur registrat.
Alt Penedès, 2022**

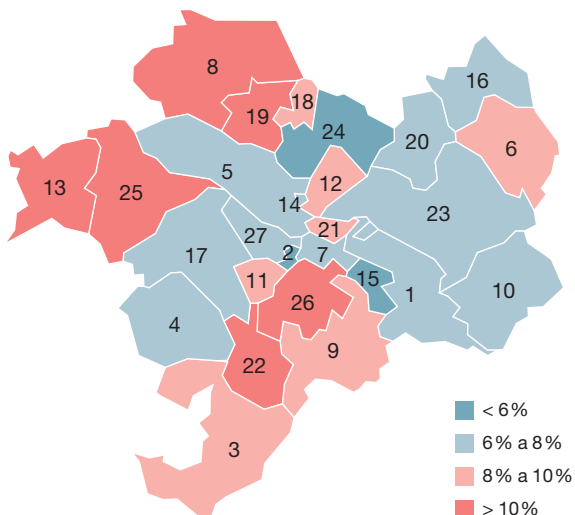
(en percentatge)

Mapa 4

**Taxa d'atur registrat.
Alt Penedès, 2022**

(en percentatge)

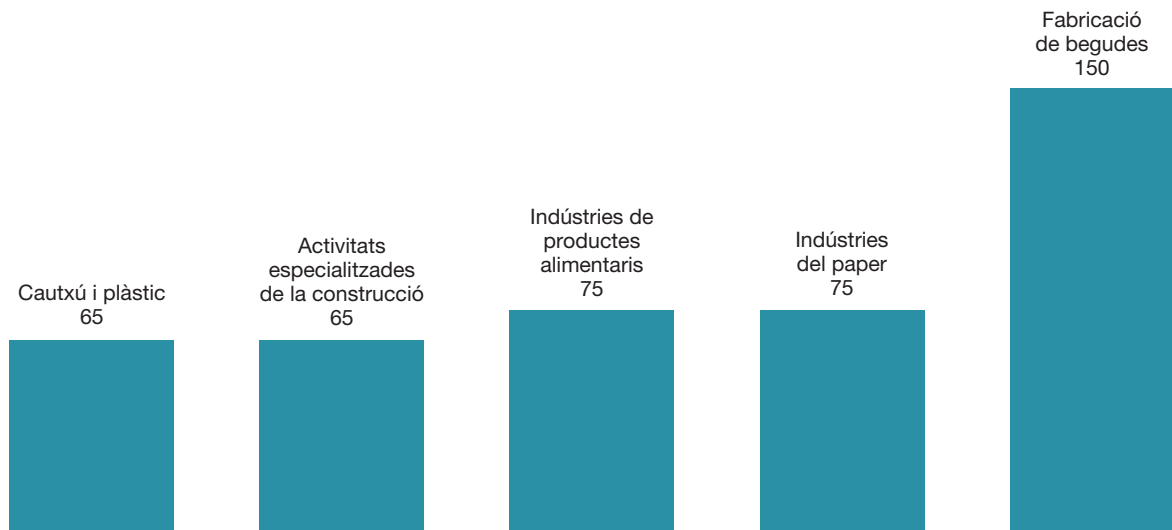

Ha crescut l'ocupació en pràcticament la majoria dels municipis de l'Alt Penedès, 22 dels 27, i 14 d'aquests ja tenen una taxa d'ocupació igual o superior al 70%. 17 dels municipis redueixen l'atur registrat, però hi ha 3 municipis que presenten una taxa elevada, major del 12%.

1 Avinyonet del Penedès	15 Sant Cugat Sesgarrigues
2 Cabanyes (Les)	16 Sant Llorenç d'Hortons
3 Castellet i la Gornal	17 Sant Martí Sarroca
4 Castellví de la Marca	18 Sant Pere de Riudebitlles
5 Font-rubí	19 Sant Quintí de Mediona
6 Gelida	20 Sant Sadurní d'Anoia
7 Granada (La)	21 Santa Fe del Penedès
8 Mediona	22 Santa Margarida i els Monjos
9 Olèrdola	23 Subirats
10 Olesa de Bonesvalls	24 Torrelavit
11 Pacs del Penedès	25 Torrelles de Foix
12 Pla del Penedès (El)	26 Vilafranca del Penedès
13 Pontons	27 Vilobí del Penedès
14 Puigdàlber	

Gràfic 6

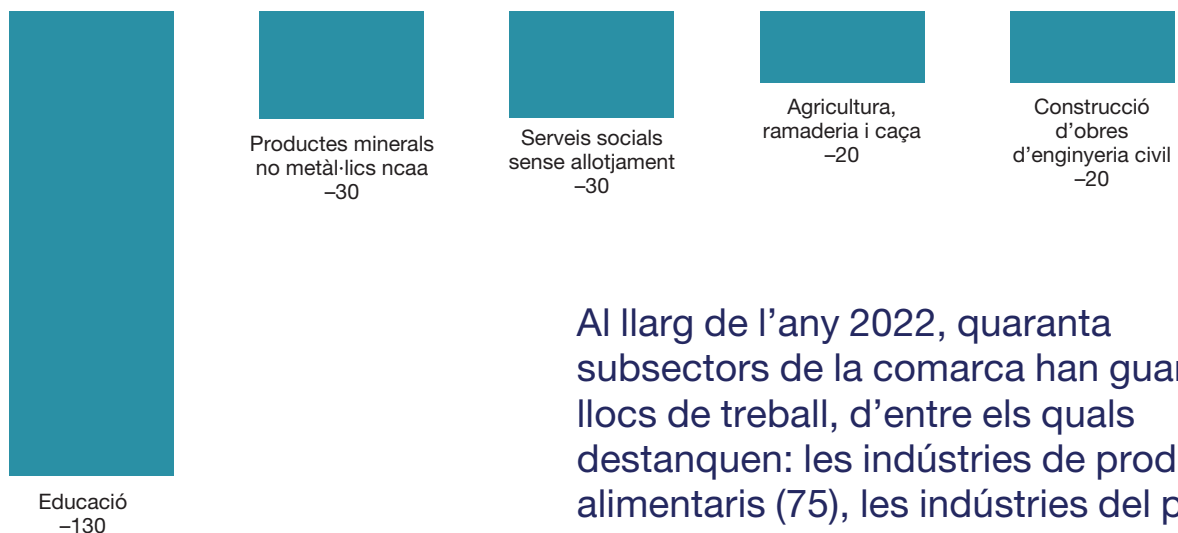
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Alt Penedès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Alt Penedès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

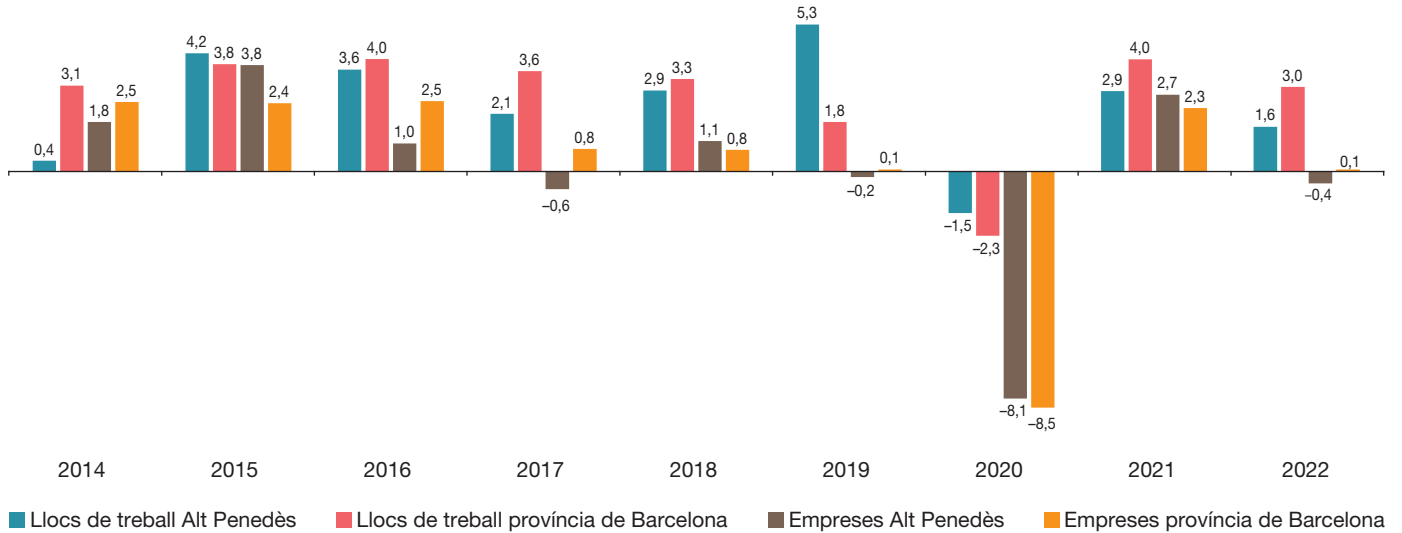
Al llarg de l'any 2022, quaranta subsectors de la comarca han guanyat llocs de treball, d'entre els quals destaquen: les indústries de productes alimentaris (75), les indústries del paper (75) i la fabricació de begudes (150). Per contra, l'educació (-130) destaca d'entre els divuit subsectors que perden llocs de treball.

En el mateix període, el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) se situa en 42.270, 665 més que l'any anterior, que suposa un augment de l'1,6 %, inferior al creixement registrat a la província (3,0 %). L'increment és atribuïble en la seva majoria a l'augment dels llocs de treball assalariats (1,9 %), ja que els llocs de treball autònom creixen molt sensiblement (0,2 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

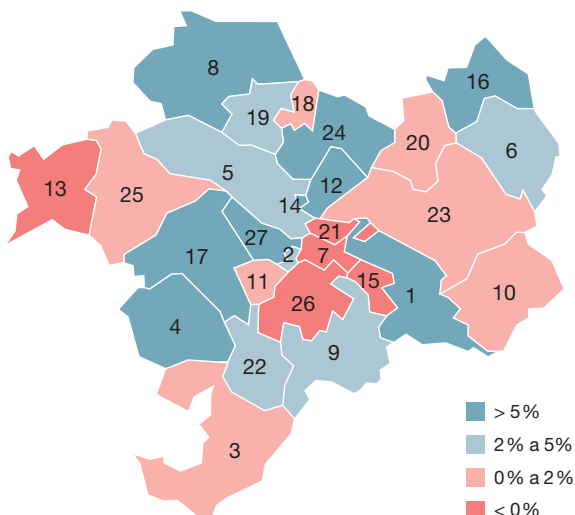
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

L'augment interanual de llocs de treball (vegeu el mapa 5) s'ha produït en vint-i-dos municipis de la comarca. En termes relatius, destaquen els creixements de Castellví de la Marca (9,5%), el Pla del Penedès (10,3%) i Sant Llorenç d'Hortons (10,9%). En termes absoluts, els majors increments són els registrats a Sant Llorenç d'Hortons (70) i a Olèrdola (170). Per contra, cinc municipis pateixen un descens de llocs de treball, entre els quals cal destacar Sant Cugat Sesgarrigues (-3,5%), Santa Fe del Penedès (-5,6%) i Pontons (-12,5%).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Alt Penedès, 2022 (en percentatge)

El 2022 ha suposat un increment del nombre de llocs de treball a la comarca (1,6%), gràcies principalment al treball assalariat (1,9%). En el mateix període, el nombre d'empreses decau un -0,4%.

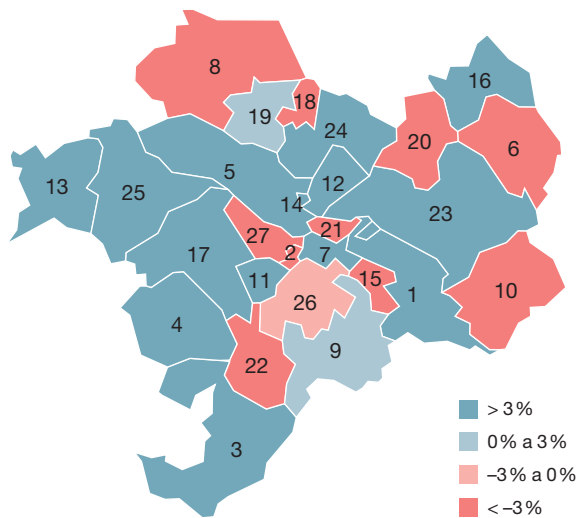

Per la seva banda, el **nombre d'empreses** (comptes de cotització) ha davallat el $-0,4\%$ (-14), finalitzant l'any 2022 amb un total de 3.245 empreses. El comportament ha estat contrari al sensible augment en el conjunt de la província ($0,1\%$). Per subsectors, els increments més importants s'han produït en la construcció d'immobles (8) i en les activitats especialitzades de la construcció (10). I les davallades més destacades han estat en el comerç al detall (-17) i en els serveis de menjar i begudes (-18).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades.

Alt Penedès, 2022 (en percentatge)

16 municipis guanyen empreses l'any 2022, destacant Font-rubí (6) i Sant Llorenç d'Hortons (6). Per contra, 11 municipis perden empreses en el mateix període, amb Vilafranca del Penedès al capdavant (-22).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, l'any 2021 l'Alt Penedès fou la segona comarca amb un major volum de negoci per càpita en el sector de la indústria de productes alimentaris i begudes. Així, més d'una quarta part dels 5.301 milions d'euros de facturació que generen les empreses de la comarca prové d'aquest sector, format bàsicament per empreses elaboradores de vi i de cava. La comarca registra una elevada concentració sectorial en la indústria de productes alimentaris i begudes (1.525 milions d'euros de facturació). Per darrere, es troba el sector del comerç a l'engròs d'alimentació i begudes (403 M€) i el comerç al detall en establiments no especialitzats (367 M€).

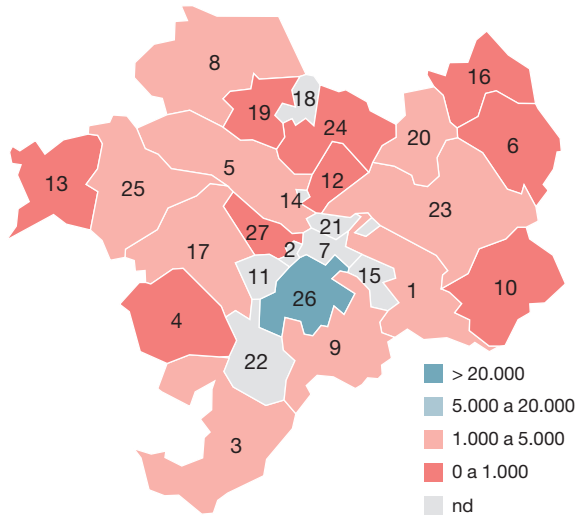
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació a l'Alt Penedès es va traduir en una disminució del $10,2\%$ del 2019 al 2020. El 2021 la facturació s'ha recuperat al nivell de pre-pandèmia amb un increment del $10,5\%$, augment inferior al registrat en el conjunt de la província de Barcelona ($13,3\%$).

El nombre de **prestacions per desocupació** el desembre de 2022 ha estat de 3.544, que són 173 prestacions més que un any abans. La cobertura de prestacions entre la població aturada registrada s'eleva al $75,0\%$, sis punts percentuals superior a la del conjunt de la província ($69,0\%$), i la segona taxa més elevada entre totes les comarques barcelonines, a més s'ha incrementat el grau de cobertura en 7,5 punts respecte a la que es donava el desembre de 2021, gràcies al major nombre de prestacions i a la baixada de l'aturat registrat.

Durant l'any 2022 s'han registrat 41.412 **contractes laborals**, que ha suposat una davallada interanual del $-3,5\%$ (1.482 contractes menys), una evolució contrària a la del conjunt de la província, on ha crescut la contractació ($4,5\%$). La reducció s'ha produït en tots els grans sectors d'activitat excepte en la construcció. Per tipologia, la contractació temporal ha concentrat la caiguda ($-28,7\%$), ja que augmenta la contractació indefinida ($208,1\%$), explicat majoritàriament

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Alt Penedès, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

per la entrada en vigor de la darrera reforma laboral, que ha introduït un important canvi regulatori en el règim de contractació.

Els **indicadors d'evolució turística** de l'Alt Penedès presenten una oferta d'allotjament bastant superior a les xifres prepanedèmia. L'increment més significatiu està en els habitatges d'ús turístic (HUT) amb quasi 80 places noves en un any. En l'apartat d'hotels s'ha obert un establiment nou, que suposa 16 places noves, en relació a l'any 2021. Per contra, el turisme rural redueix 9 places.

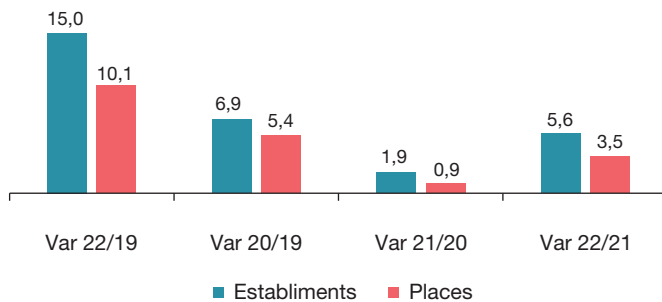
En relació a la demanda turística de la comarca, el turisme rural ja supera les xifres d'activitat de la prepanedèmia, amb més de 65.000 pernoctacions, mentre que els establiments hotelers encara no s'han recuperat, tot i que estan tenint una evolució positiva amb 100 % més de variació respecte al 2021 en el nombre de pernoctacions.

Finalment, la taxa turística (IETT) recaptada a l'Alt Penedès ha estat de 46.939 euros, un 130 % més que el 2021, i un 2 % més que el 2019.

La recaptació en l'impost sobre les estades en establiments turístics supera la recaptació en prepanedèmia a l'Alt Penedès.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

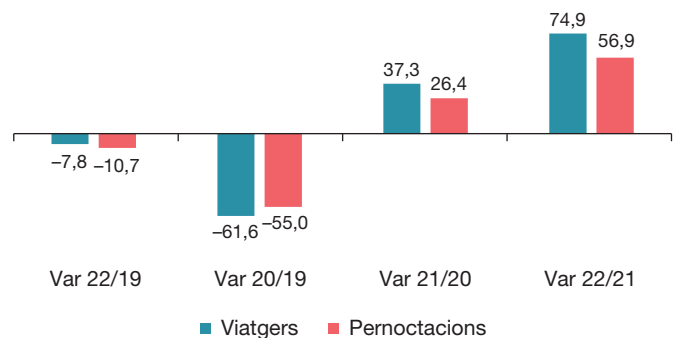

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

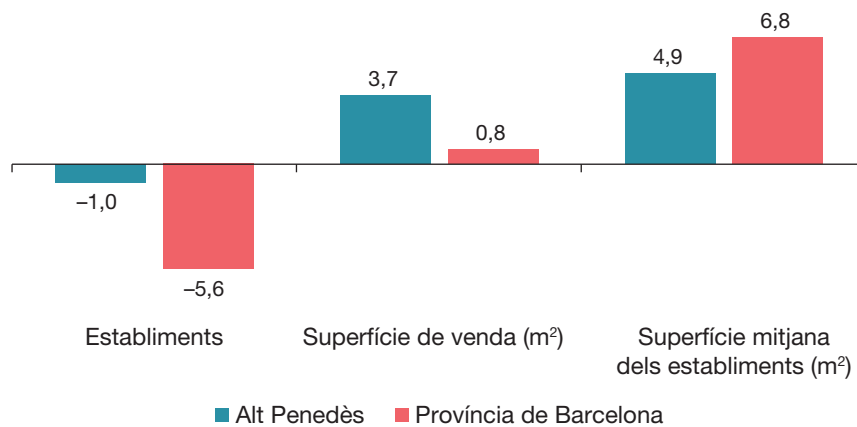

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

Respecte al **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 1.203 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 181.286 m². Això suposa una davallada respecte a l'any 2019 d'un -1,0 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 3,7 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 10,92 establiments per cada 1.000 habitants, 3 dècimes menys que l'any 2019, i 1.645 m² per cada 1.000 habitants, un 1,9 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 151 m², 7 m² més que el 2019, la variació és d'un 4,9 %, per sota de la provincial (6,8 %).

En els últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,45 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). Pel que fa a l'índex d'atracció, s'observa una alta retenció de despesa per als productes quotidians; no obstant això, es detecta una certa pèrdua d'oportunitat (els percentatges són inferiors al 100 %). S'observa com per a l'equipament de la llar i especialment per a l'equipament de la persona, la comarca obté una important pèrdua de compradors.

La dimensió mitjana dels establiments creix, tot i perdre nombre d'establiments. L'oferta comercial es valora positivament (6,45), però per sota de la valoració provincial.

Tecnologia i millora del talent de la cadena de valor de l'alimentació i les begudes a l'Alt Penedès

Èric Gómez i Aznar, Consell Comarcal de l'Alt Penedès

Contextualització i antecedents

El projecte TTT de la Diputació de Barcelona va germinar a la comarca de l'Alt Penedès en el projecte «Tecnologia i millora del talent de la cadena de valor de l'alimentació i les begudes». Aquest es va iniciar el febrer del 2021 i va finalitzar el 30 de juny de 2023. La gènesi del projecte va ser la col·laboració, per primer cop en un projecte comú, dels serveis de promoció econòmica dels 27 municipis de la comarca, sota el lideratge del Consell Comarcal de l'Alt Penedès. S'ha de destacar que això fou possible per la generositat dels municipis del territori (sobretot els més grans) i per l'aposta de tothom per potenciar especialment totes les empreses dels sectors econòmics relacionats amb la cadena de valor de l'alimentació i les begudes. Un cop coordinats tots els municipis de la comarca, es va buscar la complicitat de tots els agents socials i econòmics de l'Alt Penedès (el clúster d'innovació vitivinícola: INNOVI, l'Institut Català del Cava i el Vi: INCAVI, la Federació d'Empresaris del Gran Penedès: FEGP, i així fins a més d'una vintena d'*stakeholders* comarcals o nacionals). L'estreta col·laboració d'aquests agents amb les administracions públiques s'emmarca en un consens previ per desenvolupar una política proactiva i reactivar el desenvolupament econòmic local, estimular l'ocupació i reforçar el teixit empresarial a través d'un model de creixement sostenible i competitiu, en el qual el programa TTT encaixava com anell al dit.

L'elecció de l'alimentació i les begudes com la cadena de valor per treballar de forma mancomunada va sorgir de forma automàtica. A banda de ser l'única cadena on podem trobar empreses als 27 municipis de la comarca, les dades mostren que l'Alt Penedès és la segona comarca amb un major volum de negocis per càpita en el sector de la indústria de productes alimentaris i begudes. Així, més d'una quarta part dels 5.385 milions d'euros de facturació que generen les empreses de la comarca prové d'aquest sector. A més, la possibilitat de treballar sota el concepte cadena de valor que proposava el programa en lloc de sector econòmic, va ser un encert, ja que l'Alt Penedès registra una elevada concentració sectorial. Així, les tres primeres activitats econòmiques engloben gairebé la meitat del volum de negocis de la comarca. Es tracta del sector de la indústria de productes alimentaris i begudes (1.502 milions d'euros de facturació), el del comerç a l'engròs d'alimentació i begudes (695 M €), i el del paper i arts gràfiques (324 M €). I tots tres formen part d'aquesta cadena, des d'agricultors, productors i elaboradors fins a la indústria de l'embalatge, passant per proveïdors, laboratoris, consultories, fabricants, disseny, transport, maquinària o restauració. D'aquesta manera, vam poder actuar sobre totes les baules de la cadena alimentària, ajudant a la necessària transformació d'aquesta cap a la sostenibilitat i la digitalització que permet garantir el futur de la cadena de valor que explica el 40,1 % del pes industrial del PIB de l'Alt Penedès, així com dels llocs de treball de qualitat vinculats a aquest.

Descripció del programa

El programa va arrencar amb un procés de diagnòstic per detectar les necessitats de les persones i del teixit empresarial en el marc de la digitalització i la tecnologia, i actuar en consonància amb la realitat del territori. Gràcies a aquesta, es van poder programar accions formatives per capacitar les persones del territori en temes tecnològics i acompanyament en la inserció laboral. A banda de les persones aturades i dels col·lectius vulnerables, les empreses també van poder accedir a assessorament especialitzat relacionat amb la transformació digital i formació en competències tècniques per als treballadors i treballadores. Així, amb EURECAT es van oferir deu formacions específiques d'aquesta cadena; i amb altres agents, formacions professionalitzadores, entre les

quals destacaríem les desenvolupades en l'àmbit de la logística 4.0 i la de tractorista 4.0. També es va col·laborar en la campanya de comunicació per a la descoberta de perfils digitals STEM per atraure els joves de la comarca cap als nous perfils professionals, de la qual vam editar una guia.

En la línia d'impuls a la capacitat productiva i transformació digital del teixit empresarial s'han materialitzat 12 projectes, en un magnífic exemple de col·laboració públicoprivada, que van des de l'*smart factoring* a la indústria de l'empaquetatge amb el clúster del *packaging*, a la utilització de la realitat virtual augmentada entre els productors i la restauració mitjançant el Gremi de Restauradors de l'Alt Penedès. Però si hi ha un projecte significatiu del programa Treball, talent i tecnologia a la nostra comarca, aquest és el projecte de digitalització del sector de la viticultura de l'Alt Penedès per situar-lo com una regió líder a escala global en innovació tecnològica que permeti la millora dels rendiments d'agricultors, cellers i l'augment de la sostenibilitat ambiental davant dels escenaris de canvi climàtic.

Aquest projecte el vam iniciar adreçant-nos a la baula més necessitada de digitalització, els viticultors i viticultores, i després es va anar ampliant als cellers i altres agents del sector (més de 100 empreses que van des del petit agricultor fins als cellers més grans com Freixenet o Torres). Actualment, ofereix un conjunt de serveis i formacions adreçades a reforçar la digitalització del sector que no es dona en cap altra regió vitivinícola del món. A la pràctica, viticultors i cellers de l'Alt Penedès tenen accés a un conjunt de dades que permeten la detecció d'anomalies i la vigorositat del cultiu d'una manera més ràpida i objectiva.

El mateix projecte facilita un servei que permet als pagesos i als cellers de l'Alt Penedès fer un seguiment exhaustiu dels seus conreus i detectar anomalies d'una manera més ràpida i objectiva. Gràcies a l'obtenció automàtica de mapes de vigorositat de les parcel·les mitjançant la teledetecció per nanosatèl·lits, els agents poden tenir una visió detallada i precisa de l'estat dels seus cultius, i millorar la presa de decisions. A més, el servei proporcionarà als usuaris diverses funcionalitats per a una millor gestió de les seves parcel·les. Inclou un servei d'automatització del procés d'anàlisi i descàrrega d'imatges, així com un índex vegetatiu que permet el control de l'estat del cultiu i la seva vigorositat. Les parcel·les estaran digitalitzades i es proporciona un històric de dos anys de les dades recopilades per fer comparacions amb les dues darreres veremes. També es va oferir formació als participants perquè puguin fer un ús eficient de totes les funcionalitats que ofereix aquest servei. És fonamental que els usuaris puguin aprofitar al màxim les eines disponibles i obtenir els beneficis que ofereix aquesta innovadora tecnologia. El projecte també cerca consolidar la transició cap al quadern digital d'explotació agrícola (CUE). La normativa, que s'implementarà aviat, obligarà a l'emplenament del CUE.

Aquest servei impulsa la digitalització del sector de la viticultura per a la millora de rendiments i l'augment de la sostenibilitat davant el canvi climàtic, però també es busca posicionar totes les baules del sector de la viticultura i d'altres cultius de l'Alt Penedès com a referent en teledetecció per nanosatèl·lits. Això ha permès a la comarca, gràcies al TTT, ser pionera en l'àmbit internacional amb un projecte integral de col·laboració públicoprivada per estar a l'avantguarda tecnològica i servir d'exemple per a altres regions. Però, sobretot, permetrà millorar l'eficiència del sector primari, reduir la petjada de carboni i els consums d'aigua, i assegurar el creixement sostenible del principal sector que ens permet tenir el 40,1 % de PIB industrial que comentàvem al començament de l'article.

Conclusions

La principal conclusió és que el programa TTT ens ha permès garantir la transformació cap a la digitalització de la principal cadena de valor de la nostra comarca en un context de grans transformacions tecnològiques i d'emergència climàtica. Com ens agrada dir, l'impacte de la digitalització al nostre territori és similar al que va tenir la mecanització del camp amb l'arribada de la maquinària agrícola.

Per tant, el TTT ens ha ajudat a garantir davant aquests canvis, els paisatges de vinyes que ens caracteritzen. Però sobretot, ens ha ajudat a oferir un futur resilient a la potent agroindústria vinculada. I això, encara que potser els indicadors a curt termini no ho reflecteixin, ens ha ajudat a defensar i potenciar el gran nombre de llocs de treball implicats.